

UPORABLJA IN PROMOVIRA SE JIH KOT OKOLJU PRIJAZNA ALTERNATIVA FOSILNIM GORIVOM. VENDAR BIOGORIVO, KOT GA UPORABLJAMO DANES, V RESNICI NI NUJNO RES TAKO ZELO »"BIO", KOT MISLIMO.

Danes je že splošno sprejeto dejstvo, da je potrebno ohraniti globalno segrevanje čim nižje pod 2 stopinjama Celzija v primerjavi s temperaturo iz predindustrijskega obdobja, če se želimo izogniti nevarnim podnebnim spremembam. Za dosego tega cilja je potrebno globalne emisije toplogrednih plinov do sredine tega stoletja zmanjšati za najmanj 50 odstotkov. Do danes smo se povzpeli že do 0,8 stopinje.

V transportu poraba fosilnih goriv (kot sta nafta in premog) in s tem emisije toplogrednih plinov še vedno hitro narašča, zato postaja možnost rabe biogoriv vse bolj zanimiva, saj lahko pomembno prispevajo k obvladovanju podnebnih sprememb v prihodnosti. Trenutno so edina alternativa fosilnim gorivom v transportu. V primeru, da so pridobljena po trajnostnih načelih (upoštevajoč okoljske in družbene kriterije), predstavljajo pozitivne premik k zmanjšanju emisij.

KAJ SO BIOGORIVA?

Biogorivo je v teoriji lahko proizvedeno iz kateregakoli (biološkega) vira ogljika. Najpogostejši vir so fotosintetične rastline, ki lovijo sončno energijo, na primer koruza, pšenica, sladkorni trs in oljčna repica ter nekatere vrste palm. Ker naj bi proizvajala manjše količine CO₂ kot fosilna goriva, tako

Evropa kot ZDA subvencionirata proizvodnjo biogoriv.

Poznamo več generacij biogoriv, vendar je raziskana in uporabljena le prva generacija. V fazi razvoja je druga generacija biogoriv, med drugim biohidrogen, biometanol, goriva iz lesne biomase in še kaj. Včasih se energija, pridobljena iz olja alg, imenuje tretja generacija.

Trenutno so v uporabi t. i. biogoriva prve generacije, pridobljena iz poljščin. Vendar se je izkazalo, da imajo taka goriva pomanjkljivosti – ob netrajnostni pridelavi lahko biogoriva povzročajo več emisij toplogrednih plinov kot fosilna goriva (v celotnem ciklu – od gojenja rastlin do prevoza in končne uporabe v transportu). Problem prve generacije biogoriv je tudi omejena proizvodnja: proizvede se lahko le omejeno količino, ne da bi pridelava ogrozila zaloge hrane in biotsko raznolikost, pa še cenovno niso konkurenčna fosilnim gorivom.

HRANA ZA GORIVO?

Biogoriva se uporablja globalno. Industrija biogoriv se širi v Evropi, Aziji in Amerikah (trenutno je v Braziliji delež biogoriv v primerjavi z vsemi gorivi 40 %). Naraščajoče povpraševanje, poraba in proizvodnja, predvsem v Severni Ameriki in Evropi, so med drugim povzročili izsekovanje gozdov in pomanjkanje hrane oz. višanje cen hrane v svetovnem merilu. V zadnjem letu se je cena pšenice v Somaliji povečala za 3-krat, cena kruha se je v Tadžikistanu podvojila, ravno tako cena riža na Šri Lanki. Zaradi teh problemov je razprava o biogorivih v ospredju političnih razprav širom sveta.

Lokacije, kot je npr. Indonezija, so podvržene deforestaciji in spremljajočim izseljevanjem domorodnih skupnosti. Podobno se dogaja tudi v Južni in Srednji Ameriki. Na nekaterih področjih uporaba pesticidov za pridelavo rastlin za biogoriva negativno vpliva na zaloge pitne vode. Če bi upoštevali primerne kmetijske tehnike in strategije predelave, bi lahko biogoriva prihranila vsaj 50 % trenutnih izpustov v primerjavi s fosilnimi gorivi, kot

BIO za zma

Foto: © European Community 2008

sta dizel in petrolej. Problem je v omejenih možnostih za proizvodnjo, neškodljivo okolju in ljudem.

BIOGORIVA V EU

V EU so si voditelji zastavili cilj – 10 % biogoriv v prometu do leta 2020 kot del paketa ukrepov za boj proti podnebnim spremembam. Problem pri tem je, da tudi po študijah Evropske komisije doseg takega cilja ni možen s trajnostno proizvodnjo biogoriv (proizvodnja, ki upošteva tako družbene kot tudi

GORIVA

NIŠANJE EMISIJ

oznaka biogorivo. Verjetno je prav, da se zavedamo, da biogorivo, kot ga uporabljamo danes, v resnici ni nujno res tako zelo bio, kot bi si želeli, da bi bilo. Prav zato se bo današnje biogorivo v prihodnosti moralo umakniti biogorivu druge generacije, ki za osnovni vir pridelave goriva ne bo jemalo "hrane" (rastlin), temveč prej les, odpadni les in organske odpadke.

Več o biogorivih in alternativnih virih energije najdeš na spletni strani **društva za sonaraven razvoj Focus (www.focus.si)**.

- ★ www.greenpeace.org/international/news/biofuels-not-so-green-150108
- ★ www.globalexchange.org/campaigns/5357.html
- ★ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/7153676.stm>
- ★ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/7187361.stm>
- ★ www.foe.org.au (biofuels or biofools?)

ekološke učinke). V Evropski uniji trenutno potekajo dogovarjanja o postavitvi novih standardov in kriterijev za pridelavo biogoriv v EU in drugih državah po trajnostnih načelih.

TOREJ ...

Neznank pri pridelavi trenutnega biogoriva je veliko – pravzaprav jih je toliko, da se je zanje ponekod že začela uporabljati nova oznaka – agrogoriva. To ime že ni več tako eko in zeleno privlačno, kot je

INTERVJU:

Ayako Jumonji, Japonska

★ 十文字 亜耶子, 28-LETNO DEKLE IZ NAGOYE

Kot študentka menedžmenta je leta 2004 študirala tudi na Danskem, kjer je spoznala ljudi z vsega sveta. Če le lahko, izkoristi priložnost in obišče koga izmed njih. Slovenijo je tako obiskala že dvakrat. Lani se je poročila in njeno življenje se je takrat zelo spremenilo – vsak dan opravlja razna gospodinjstva opravila in v zasebni šoli otroke poučuje angleščino. Čeprav je učenje otrok zahtevno, ima rada svoje delo.

Zakaj si se odločila priti v Slovenijo? Kakšna so bila tvoja pričakovanja?

»Moja dobra prijateljica, ki sem jo spoznala na danski visoki ljudski šoli IPC (www.ipc.dk), kjer sva študirali, je Slovenka. V Slovenijo sem prišla, da bi jo obiskala, in pričakovala sem čudovito naravo, kot v filmu Heidi, in dobro vino.«

Kakšna je bila reakcija tvojih staršev in prijateljev, ko si jim povedala, da odhajaš v Slovenijo?

»Moja mama ni poznala Slovenije. Vedno jo zameša s Slovaško. Moj oče je grafični oblikovalec in pozna BIO (bienale industrijskega oblikovanja), ki poteka v Ljubljani, vendar o Sloveniji ni vedel prav veliko. Kljub temu sta bila oba zelo zainteresirana.«

Kateri kraje si obiskala v Sloveniji? Kaj ti je bilo najbolj všeč?

»V Sloveniji sem bila že dvakrat po nekaj dni. Obiskala sem Blejsko jezero, Kranjsko Goro, Ljubljano, Postojnsko jamo in Škofjo Loko, kjer je doma moja prijateljica. Bila sem tudi na Lubniku. Najbolj sta mi bila všeč Bled in Škofja Loka.«

Kaj te je najbolj pozitivno presenetilo v Sloveniji? Kaj se ti zdi, je naša največja prednost?

»Všeč mi je tišina, mir in to, da ni gneče. Pa tudi to, da so vsi kraji tako hitro dosegljivi. Narava in cvetlice so drugačne, kot Japonske – so lepše. Kontrast med modrim nebom in zasneženimi gorami je resnično čudovito.«

IZOBRAZBA LAHKO PRIPOMORE K ZMANJŠANJU RANLJIVOSTI OTROK PRED TRGOVCI Z BELIM BLAGOM.

Tisoče deklic iz severne tajске je z lažnimi obljubami zvaobljenih in prisiljenih v prostitucijo. V nekaterih predelih je kar 90 % deklic ujetih v spolno industrijo zaradi revščine in dolgov njihovih družin. Ključna za rešitev tega problema pa je izobrazba.

Na Tajskem je prostitucija, čeprav uradno ilegalna, prepletena z vsakdanjim življenjem do te mere, da je skoraj institucionalizirana (za ustanovitev bordela lahko dobiš celo bančno posojilo). Obstaja tudi izpopolnjen sistem rekrutacije – lastniki bordelov pošiljajo svoje agente na ruralna področja, v revne vasi, kjer iščejo družine v še posebej veliki stiski, da jim ponudijo denar v zameno za odkup deklic, starih 13 in 14 let. Te deklice so potem prepuščene na milost oz. bolj nemilost svojih novih lastnikov. Obljubljajo jim, da bodo delale kot gospodinje ali perice, realnost pa je večinoma daleč od tega: znajdejo se zaprte v kakem vlažnem, umazanem, prenatrpanem bordelu, kjer jih zlorabljajo po mili volji in so tako na dobri poti, da se okužijo z virusom HIV, ki je na Tajskem že epidemičen.

MISIJA: IZOBRAZBA

Vendar so se tudi na tem koščku sveta našli ljudje, ki želijo pomagati in spremeniti ta "običaj". Za spremembo od večine se je nekdo problema lotil preventivno. Ime mu je Sompop Jantraka, njegov program pa je namenjen otrokom, ki žal izpolnjujejo vse pogoje, da se "dobro prodajo". V programu, ki se imenuje Daughters' Education Program (DEPDC, www.depdc.org), delujejo prostovoljci, ki od učiteljev, menihov in vodij skupnosti izvedo, katere deklice so potencialna tarča. Bordeli jih namreč običajno odkupijo po končani osnovni izobrazbi, program pa začne postopek reševanja pol leta prej. Prostovoljci, učitelji, zdravniki in nekdanje prostitutke se z deklicami pogovarjajo o njihovih načrtih in željah, vključijo celo družino, jih informirajo in jim pokažejo življenjske alternative, poklice, ki ne vključujejo prodajanja lastnega oz. otrokovega telesa. Cilj programa je v deklicah vzbuditi samospoštovanje in samozavest, ki jim omogoča, da se postavijo zase, staršem pa kaže pravo, človeško vrednost njihovih hčera.

SOMPPOP JANTRAKA – CHANGEMAKER

Program je bil ustanovljen leta 1989, vključenih je bilo 19 deklet. Dvajset let pozneje je pod njegovim okriljem poskrbljeno za 400 deklic. Sompop Jantraka se je tudi sam rodil v revni družini in je že pri 7 letih začel delati v templju. Pri 14 letih ga je ameriški mirovni delavec spodbudil, da je začel verjeti vase in se tako vpisal na fakulteto. Za dokončanje 3,5-letnega programa političnih znanosti je potreboval 8 let, saj je bil ob študiju polno zaposlen, da je lahko preživel. Po študiju se je posvetil predvsem programom zaščite otrok in človekovih pravic in tako postal »changemaker«.

CHANGEMAKER

IZOBRAZBA PROSTITUCIJA

Foto: Actual Films

- ★ www.ashoka.org/node/2816
- ★ www.pbs.org/opb/newheroes/meet/sompop.html
- ★ www.globalgiving.com/cb/newheroes/pr/1100/proj1056a.html
- ★ www.time.com/time/asia/features/heroes/sompop.html

HEROES:

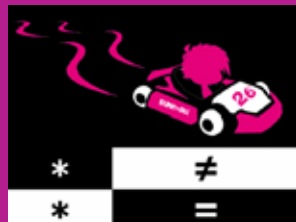
V BOJU S NEJBO

EURO<26 igričarski natečaj

PREIZKUSI SE V RAZLIČNIH RAČUNALNIŠKIH IGRAH, KI TI JIH BOMO PREDSTAVILI, REŠI ENOSTAVNO NALOGO IN SI PRIIGRAJ ZANIMIVO EURO<26 NAGRADO!

Verjameš ali ne, obstajajo ljudje, ki so sami dosegli vse kaj več kot minimalne spremembe na svetu. Pa to niso Supermani, Batmani ali podobni junaki. »Changemakers« ali "new heroes" so ljudje, ki so s svojimi inovativnimi projekti pripomogli k izboljšanju mnogih življenj. V reviji 26! smo ti že predstavili nekatere od njih, več o teh projektih pa najdeš tudi na: www.euro26.si/vsidadrugacni.

IGRIČARSKI NATEČAJ!

Vsak od nas lahko prispeva k boljšemu svetu. Ampak, kje začeti? V okviru kampanje Vsi drugačni – vsi enakopravni ti bomo predstavili računalniške igrice, s pomočjo katerih se boš seznanil z nekaterimi globalnimi (in domačimi) problemi na področju človekovih pravic, s katerimi se soočajo revni, invalidi, brezdomci, begunci ... In tvoja prva naloga na poti, da postaneš »changemaker«, bo, da se preizkusiš v predstavljenih igrah in rešiš enostavno nalogo, za katero boš nagrajen s kako od zanimivih EURO<26 nagrad.

1. MISIJA: ŠOLANJE ZA VSE!

V prvi misiji EURO<26 igričarskega natečaja, ki je trajala do 20. maja 2008, smo predstavili igro Ayiti: The Cost of Life (<http://ayiti.newzcrew.org/ayititunicef/>), v kateri je bila tvoja naloga, da pomagaš preživeti 5 družinskim članom, ki živijo na podeželju na Haitiju. V igri so na voljo 4 strategije oz. prioritete, ki so pomembne za družino: izobraževanje, denar, zdravje ali sreča. Igra je nastala v okviru programa Global Kids (www.globalkids.org) in je v angleškem jeziku.

REZULTATI: Igra je bila precej "trd oreh", zato vse čestitke vsem, ki so se hrabro odzvali na natečaj. Nagrajenci so objavljeni na www.euro26.si.

Najboljši rezultat je dosegla Maja Bezgovšek, ki je priigrala kar 11 diplom! Čestitamo! Tudi ti se še vedno lahko preizkusiš v igri Ayiti – samo odsurfaj na <http://ayiti.newzcrew.org/ayititunicef/>!

OZADJE IGRE: Milijoni otrok nimajo nikoli možnosti obiskovati šole bodisi zaradi revščine, socialnega statusa ali spola, kljub temu, da je pravica do izobraževanja ena od osnovnih človekovih pravic. Na Haitiju se npr. šola samo 55 % otrok, od tega samo 2 % uspe doseči srednješolsko izobrazbo. Odsotnost izobraževanja pa jih omejuje tudi pri uresničevanju ostalih človekovih/ otrokovih pravic. V svetu, kjer 1,2 milijona ljudi preživi z manj kot 1 dolarjem na dan, je izobraževanje verjetno eno najmočnejših orodij za boj proti revščini in neenakopravnosti ter za zdravstveno in socialno varnost. Več o pravici do izobraževanja: www.unicef.org/voy/explore/rights/explore_215.html

2. MISIJA: KMALU!

Bi sodeloval v 2. misiji? Ta se bo začela v kratkem. Spremljaj novice na www.euro26.si ali pa naroči na mesečne EURO<26 e-novice.

Več o tem, kako lahko sam prispevaš k spremembi, si lahko prebereš na EURO<26 spletni podstrani kampanje Vsi drugačni - vsi enakopravni (www.euro26.si/vsidadrugacni): zanimivi članki, informacije o filmih, glasbi in natečajih ter vse, kar moraš vedeti o človekovih pravicah.

gratularna
PILČARJE 2008

